

Harasti Agošton, čovek koji je ponikao iz vojvodanske ravnice, otišao u Ameriku i poput velikog pustolova i genija prošao bajkovito nestvaran životni put i za svega 57 godina ostavio neizbrisiv trag u svemu čega se latio. Bio je putnik, osnivač gradova, pisac, pivar, graditelj železnice, gradonačelnik i šerif, danas najviše zapamćen kao začetnik vinske kulture u Kaliforniji. Njegova vinarija, koju je osnovao u gradu Sonomi, 60 kilometara severno od San Franciska, "Buena Vista" danas predstavlja najstariju vinariju u Kaliforniji, Preinačenog imena Buena Vista Carneros, vinariju danas vode njegovi naslednici. Upravo zbog silnog bogatstva kojim obuluje njegova biografija, sasvim je neverovatno da se ime takvog čoveka ali i njegovo delo, u Bačkoj, u Futogu sasvim zamelo.

Harasti Agošton (Agoston Haraszthy) rođen je 30. avgusta 1812. godine u Pešti, a umro je 6. jula 1869. godine u mestu Korinto (Corinto) u Nikaragvi. Bio je jedino dete Karolja Harastija i Marije Ane, rođene Fišer. Agošton vodi poreklo iz plemićke porodice Mokčai Harasti, čije plemstvo datira sa početka XV veka. Počasna titula glasila je Spectabilis Dominus (lat.) ili Tekintetes Úr (mađ.), u značenju časnog ili plemenitog gospodina. Agošton Harasti se 6. januara 1833. godine oženio Eleonorom Dedinski, Novosađankom poljskog porekla, koja mu je u miraz donela imanje u Futogu, a na kojem se uzgajala vinova loza. Imala je ta porodica vinograde i po Fruškoj gori, u Čereviću i Banoštoru. Tokom 36 godina braka, Agošton i Marija Ana izrodili su šestoro dece: Gezu, Atilu, Arpada, Idu, Belu i Oteliu. Agošton Harasti je putovao intenzivno tokom svog života punog događaja. Kao mladić, služio je u Kraljevskoj mađarskoj gardi da ispunji svoju dužnost prema Austro-Ugarskoj imperiji. Harasti je u mladosti bio povezan sa najvećim političkim figurama burne epohe. Njegovi prijatelji bili su Lajoš Košut i Baron Vesselenii, obojica zatvoreni od strane mađarske vlade u 1837. godine.

Strahujući da bi mogao da bude na udaru vlasti, Harasti je napustio Bačku i počeo da putuje po Evropi sa Karoljom Fišerom, rođakom njegove žene. Godine 1840., on je bio prvi mađarski emigrant u SAD. Nastanio se u Njujorku i odmah pokazao interesovanje za političke i poslovne mogućnosti. Kupio je 10.000 hektara u Viskonsinu osnovao grad koji je nazvao Széptáj (mađ. Lep krajolik), kasnije nazvan Haraszthi (ili Haraszthiville ili Haraszthopolis). Nakon što je Harasti otišao u Kaliforniju 1849, grad je preimenovan u Vestfield i konačno Sauk City.

Godine 1842, Harasti se vratio u Bačku i sledeće godine, vratio se u Futog i ubedio svog oca da proda svoju imovinu u Evropi i preseli u Ameriku. On je takođe doveo svoju ženu i decu u Viskonsin gde je porodica počela da se razvija. U Haraszthis-u su postali državljanji SAD i nikada se nisu vratili u Futog. Ali, Harasti je iskoristio boravak u otadžbini da napravi aranžman za knjigu "Putovanja po Severnoj Americi" (Travels in North America), koju je napisao pun hvale za američki način života i preduzetništvo. U vreme izdavanja knjiga (od 1844. i 1850.) pisao je na mađarskom, nemačkom i engleskom jeziku, a do kraja života sporazumevao se na neverovatnih 16 jezika.

Harasti u Viskonsinu sklapa partnerstvo sa Englezom Robertom Brajantom i baca se u mnoštvo ambicioznih projekata. Pored osnivanja grada, gradi mlinove , seje polja kukuruza i drugih žitarica, podiže farmu ovaca, svinja i konja. Podigao je ciglanu, vlasnik je prodavnice, uspostavlja prvu parobrodsku liniju preko gornjeg Misisipija. Mnogi od najstarijih kuća još uvek stoje u Sauk City izgrađeni od cigala iz ciglane Haraszthi . U Viskonsinu je zasadio vinovu lozu i izgradio vinske podrume ukopane u planine iznad grada. Danas je to dom Vollersheim vinarije, jedne od najpoznatijih proizvođača vina u Viskonsinu.

Kao i mnogi avanturisti, i Harasti je napustio Viskonsin i pošao tragom zlatne groznice za Kaliforniju, ali ne da traži zlato, već sa namerom da sadi vinograde. U San Dijego stiže krajem 1849. godine.

U San Dijegu, Harasti je pokrenuo niz poslovnih i poljoprivrednih projekata: zasadio voćnjake , otvorio mesaru, organizovao sindikat i uredio deo zemljišta koje je ležalo između Starog i Novog San Dijega, nazvanog Middletown, neformalno poznatom u San Dijegu kao " Haraszthiville ". Glavna aktivnost u San Dijegu, ipak je bila podizanje vinograda, na zemljištu u neposrednoj blizini grada. Aprila 1850., na prvim izborima koji su održani pod novom američkom administracijom u Kaliforniji, Harasti je izabran za šerifa San Dijego, ali je vršio i dužnost gradonačelnika. U svojstvu privatnog preduzimača, on je izgradio gradsku bolnicu i zatvor.

Njegova sledeća stanica je San Francisko, grad oko kojeg traži pogodno zemljište za podizanje vinograda. Međutim, teško ga nalazi zbog nepovoljne i maglovite klime. Uporedo sa eksperimentisanjem sa vinovom lozom, godine 1854., osnovana je *kovnica, koja je počela da vrši zamenu rudnog zlata u novac*.

Godine 1857., otkrivena je pronevera od 151.550 \$ u zlatu za koju je Harasti optužen, a koja je zataškava za svotu od 20.000\$. Uporedo sa tim događajima, Harasti kupuje mali vinograd u Sonomi, koja se nalazi 60 kilometara severoistočno od grada i naziva je Buena Vista (što je opet španska verzija mađarskog Széptáj, u Vinskonsiju) . Za nepunih desetak godina proširio je svoje vinograde na preko 5.000 hektara, a vinariju oprema najsavremenijom opremom i uređajima. Buši tunele kroz obližnju planinu i gradi ogromne kamene podrume. Bio je zagovornik zasada vinove loze na planinskim padinama, tvrdeći da za rast vinove loze ne treba navodnjavanje. U Sonomi, Harasti piše "Izveštaj o grožđu i vinu Kalifornije "(Report on Grapes and Wine of California), koju je objavilo Kalifornijsko državno poljoprivredno društvo, a koje sadrži praktične savete za sadnju loze i pravljenje vina . "Izveštaj "je priznat kao prva rasprava na temu proizvodnje vina napisana i objavljena u Kaliforniji i prva tumačenja tradicionalnih evropskih iskustava u pravljenju vina u Americi. Vina iz Harastijeve vinarije na sajmu vina u Kaliforniji, dobijaju najviše nagrade a Harasti je 1862. godine izabran za predsednika Kalifornijskog državnog poljoprivrednog društva. Godine 1861. Harasti je postavljen za komesara sa zadatkom da izveštava parlamentu o tome koji je najbolji način i sredstva za poboljšanje i razvoj vinove loze u Kaliforniji. Da bi unapredio vinarstvo u Americi preuzeo je put u Evropu, poseтивши zemlje poput Francuske, Španije, Nemačke, Mađarske, Portugalije i sa više od 100.000 reznicama i više od 350 različitih evropskih sorti vinove loze vraća se u Ameriku. Po povratku u Kaliforniju, doživljava finansijski fijasko, jer je država odbila da mu pomogne u distribuiranju kalemova, a velika količina novca je potrošena na put i prikupljanje vinove loze i donošenja u Kaliforniju. Sredinom 1860-tih, vinograde u Sonomi zahvata do tada gotovo nepoznata bolest – filoksera, prva ikada poznata u Kaliforniji . Bolest se toliko raširila i oštetila

vinograde da je Harastija dovela do bankrota. Godine 1868. Harasti napušta Kaliforniju i odlazi u primorski gradić Korinto u Nikaragvi, sa ambicijom da razvije plantažu šećerne trske nebili se bavio poroizvodnjom ruma i organizovao prodaju na američkom tržištu . Dana 6. jula 1869 , izjavio je sa namerom da obide imanje ali se niti on niti njegov konj nisu vratili. Misteriozno je nestao a njegovo telo nikada nije pronađeno.

Postoji kontraverza u tome da li je Harasti Agošton prvi doneo zasade Zinfandela u Kaliforniju ili je to uredio neko drugi, ali tvrdnja njegovog sina Arpada nikada nije do kraja opovrgнутa. Istina ili ne, Amerikanci Harastija Agoštana vrednuju kao važnu figure i istoriji kalifornijskog vinogradarstva, a u martu 2007., Harasti je primljen u Kuću slavnih Vinara za svoje doprinose u ranom razvoju industrije vina u Kaliforniji. Nagradu je primio u ime Harastija Agoštana njegov pra-pra unuk, Vallejo Haraszthi.

Ono što je najinteresantnije u ovoj priči i zbog čega je ova priča i ispričana jeste da je Harasti Agošton priznat kao začetnik vinske kulture u Kaliforniji, da je o njegovom životu i delu napisano na hiljade studija, da je poznat i u SAD, i u Mađarskoj, Velikoj Britaniji, da se i danas glavna ulica u Souxs City zove njegovim imenom, a da mi, iz Vojvodine i Srbije, o njemu ne znamo ama baš ništa. Razlog za to je verovatno taj što je bio Mađar, i što je živeo u Futogu koji je u prvoj polovini XIX veka, u vreme kada je Harasti živeo u njemu, bio pod Austrougarskom. Sve njegovo iskustvo i znanje o vinovoj lozi potiče iz Bačke i Srema, iz Vojvodine i nema valjanog opravdanja da se njegovo ime ne poveže sa ovom regijom. Harasti je čovek koji je uradio mnogo, a na nama je da uradimo bar nešto da ga izvučemo iz zaborava.